

הנדון:

בשדה הקיבוץ עומד דחליל, ושמו נישואי-תערובת

שמות שמיים!

ה שבוע התפרסם בעיתון היומי יתד נאמן, השייך לרב אליעזר שך, מאמר החוזר על אמיתות אלה, מהצד ההפוך. הרב שך הוא מפעילו של שררפנים יצחק פריץ, המנהיג הרוחני של מפלגת ש"ס ואחת הדמויות הדומיננטיות בציבור החרדי בישראל ובפזורה.

וכך כתב העיתון בגילוי-לב הראוי להערכה: "יש הברל תהומי בין הפגנות שומרי-המציאות לבין הפגנה מכל סוג אחר. אנו לא מוחים רק נגד מעשה אנטי-דת של מפלגה פלוגית או ראשי-עיר מסויים. אנו, במחאתינו, מוחים על זכותם של הציונים למיניהם לשלוט על שומרי-המציאות בא"י. לאנשים, שעל מעשיהם הוהירה התורה כי הארץ תקיא חס וחלילה את יושביה מקירכה, אין כל זכות-ישיבה כאן בא"י, וכל שכן שאין להם הזכות לשלוט עלינו ולנהל את עניינינו."

זוהי האמת הדתית. המחנה הדתי לא השלים מעולם עם הציונות, מפני שהוא יודע בעומק ליבו שהציונות והדת הם דבר והיפוכו.

כל המחנה הדתי חירף וגירף בשעתו את הרצל כגדול אויבי היהדות, וראה בציונות חטא בלי-כופר.

בימינו למד המחנה החרדי לשלם מסי-שפתיים לדרקיום עם המדינה הציונית, כדי למצוץ את לשד עצמותיה ולשרוד את קופתה. אך בחוכמתו הרבה — העולה לאין שיעור על זו של המחנה החילוני המבולבל — אינו שוכח אף לרגע שהמיסגרת הלאומית היא אויבת-בנפש, ושכל "דרקיום" עימה אינו אלא טכסיס, תחבולת-מילחמה, תרמית.

קיומם של "הדתיים הלאומיים", מסוגם של גוש-אמונים והתחייכה, אינו צריך לבלבל את הדברים.

אין אלה יהודים דתיים, אלא עובדי-אלילים בתוך פושטת יהודית, פאשיסטיים בעלי-כיפה.

אין להם דבר וחצי דבר עם יהודים אמיתיים, מסוגם של הרב שך ונטורי-קרתא.

עדה דתית וחברה לאומית הם שני דברים שונים במהותם. השוני מתבטא, בין השאר, בדרך ההצטרפות אליה.

לעדה דתית מצטרפים כאשר מקבלים את אמונתה, ועוברים — בדרך כלל — טקס דתי כלשהו. מתצטרפים עליידי טבילה, מתגירים עליידי ברית-מילה וטבילה במקווה. המוסלמים עוברים טקס הצהרת.

לשם כך אין צורך לעבור ממקום למקום. אפשר להיות נוצרי, יהודי ומוסלמי בכל-מקום.

לאומה מצטרפים עליידי אקט רצוני של התקשרות עם אומה מסוימת. אדם קושר את גורלו לגורל האומה, משתלב בתרבותה, מגן על ארצה, מתאורח במדינתה. אדם הופך לאמריקאי כאשר הוא מתאורח ונשבע אמונים לדגל ולחוקה. אדם הופך לרוסי כאשר הוא מצהיר במריסיה-הרשעים הסובייטי שהוא מגדיר את

פ ירסומים שונים מעידים כי פחד גדול נפל על התנועה הקיבוצית.

מכת-הטיבע החדשה אינה בצורת או פעולת-חבלה, לא מחלה של בעלי-חיים או אסון כלכלי.

שם המחלה הוא, נישואי-תערובת.

לא נברנים נושאים את המחלה הזאת, ולא יתושים, אלא צעירות וצעירים נחמרים מכל העולם, שהומנו עליידי הקיבוצים עצמם: המתגדבים.

כשמה קיבוצים כבר התקבלה ההחלטה לסגור את השערים לפני הסכנה הזאת, כפי שהם נסגרים לאיפעם לפני נושאי מחלת הפהו-הטלפיים. בקיבוצים אחרים נטוש ויכוח מר. ביטאונים נכבדים דנים בסכנה החמורה ובררכים להילחם בה.

ואווי לעיניים שבה רואת.

רם לזעזוע רוח של מכון-מחקר אוניברסיטאי בחיפה. תבעו חקרו את מצב "נישואי התערובת" ב-137 קיבוצים, מהם 50 השייכים לקיבוץ הארצי של השומר הצעיר 87 של התנועה-הקיבוצית-המאוחדת.

החוקרים מצאו בקיבוצים אלה 739 זוגות מעורבים, ולהם ב-1200 ילדים.

בשנתיים של המיקרים נשאו בני-קיבוצים מתגדבות זרות, ובשליש של המיקרים נישאו קיבוצניקות למתגדבים.

בקיבוצי השומר הצעיר נישאו 80 אחוז מן הזוגות האלה בטקס אזרחי בלבד, מבלי להזדקק, ר"ל, לטקס דתי. בתקום השיעור הוא 62 אחוז.

הגיל הממוצע של בנייהוג בשעת נישואיהם: 33 שנה.

אני יודע שהייתי צריך להודיע למיקרא הנתונים האלה. נישואי-תערובת? אלוהים ישמרו!

אבל מה לעשות? — אני לא מזדעזע.

גרוע מזה: אינני מבין מדוע מודיעים בני-קיבוצים עצמם, אילו הייתי גיוען בורי דרום-אפריקה, והייתי שומע שצעירים בורים נשאו נשים שחורות, יתכן שהייתי מודיע. זה היה הילול-הגזע, פגיעה בכל הקודשים.

אלו הייתי יהודי בגטו, לפני 100 שנה, יתכן שהייתי מודיע, **אבל באזרח עברי במדינת-ישראל אינני מסוגל להודיע.** אינני מבין כלל מה רע בתופעה זו.

החוקרים עמדו על כך שרוב-רובם של בנייהוג הלא-יהודיים ביקשו לקשור את גורלם לגורל מדינת-ישראל וקיבוציהם. יותר משנתיים שלישים של הזוגות המעורבים נשאו בקיבוץ. שיבעה אחוזים נטשו את הקיבוץ, אך נשאו בארץ. רק מיעוט קטן — פחות מרבע! — יצא לחו"ל.

משמע: מבחינה דמוגרפית אין לתופעה זו מאזן שלילי. להיפך: הקיבוץ, ה"רווחי" יותר הברבים מכפי שהוא, "הססיד". והוא הדין לגבי המדינה כולה.

הרווחנו כמה מאות צעירות וצעירים, שהיו אורחים נאמנים במדינה, תורמים לכלכלתה ולחברתה, משרתים בצבאה.

אז מה לא הרעש?

רעש נובע מכך שרבים מבנייהוג הלא-יהודיים לא הצטרפו לדת היהודית. הם לא התגירו.

אני למד מביטאון הקיבוצים כי כאן קבור הכלב.

דובר על "אוכרן הצביון היהודי" של קיבוצים מסוימים. על חררי-קיבוץ שבהם עמד עק-אשוח לצד התנוכית.

באחד הירסומים אף נאמר שצביון סכנה לעצם השליחות הציונית של התנועה הקיבוצית.

האומנם?

מי שאומר כך איכר כל יחס למהות התנועה הציונית כפי שהייתה. הוא מאמץ לעצמו את הקריקטורה הציונית, הקיימת כיום במדינת-ישראל.

כי הציונות לא היתה מעולם תנועה דתית. במובן העמוק ביותר של המילה היא היתה תנועה אנטי-דתית בעצם מהותה.

היה דעתנו על הציונות — על הישגיה וכישלונותיה — כאשר תהיה, איננו יכולים להתחשב לעובדה שהיתה זאת תנועה מהפכנית כבירה, שאין לה אח ורע במאה ה-20.

המהפכה הציונית לא הסתפקה בכך שהעבירה בני-אדם מארץ לארץ, מאקלים לאקלים, משפה לשפה, ממעמד למעמד.

היא ביקשה לעשות הרבה יותר מזה: היא ביקשה לשנות את ההווה היהודית מיסודה, להעביר את היהודים מהווה של עדה דתית מסורתית להווה של אומה.

כאשר קם בנימין זאב הרצל והכריז: "אנחנו עם!" — לזה הוא התכוון.

לא להקמת גטו חדש אישם בדרום-אפריקה או במיזרח-התיכון, לא להעברת עדה דתית ממקום למקום, אלא ליצירת חברה יהודית שהווייתה הבסיסית תהיה לאומית.

רות המואביה: מי ישב אז, שיבעה?

עצמו כרוסי. בישראל הדברים השתבשו לחלוטין גם מבחינה לשונית, בגלל הביבלול בין המושגים "יהודי", "עברי" ו"יש" ראל". זה לא היה תמיד כך.

בנעורינו הבלדנו — בהכרה או שלא-בהכרה — בין יהודי ועברי, דיברנו אינסטינקטיבית על "דת יהודית" ו"צבא עברי", יצאנו להספן למען "עליה יהודית" ו"מדינה עברית". באוטובוסים היו תלויות כרזות שציוו עלינו: "עברי, דבר עברית!"

בנענים" לא המציאו את האבחנה הזאת. היא נולדה ונתודעה העממית. הכנענים הסיקו ממנה מסקנה קיצונית (ולא פעם אבסורדית), אך התודעה עצמה היתה כללית. היא היתה גם נחלת ההתיישבות העברית, פאר היצירה הציונית.

תנועה זו, ברובה העצום, היתה אנטי-דתית ולאומית. לא היה בה מקום לדת.

בקיבוצים לא התחננו, אלא נכנסו לחרר-מישפחה. אני זוכר שבנהלל, שבה חייתי ומי-מה בילדותי, היתה כל רפת מפוארת יותר מן הצרף העלוב ששימש כבית-כנסת — מקום שנועד לוקנים ולוקנות, שהכל ריחמו עליהם.

כל זה נבע מן ההכרה הכרוה כי אנחנו מקימים בארץ חברה מהפכה הדיפן מן החברה היהודית בפזורה.

החברה היהודית היתה זקוקה לדת, כי הדת היתה החישוק היחיד שמר על קיומה ואחרותה.

החברה העברית בארץ אינה זקוקה לכך, מפני שיש לה חישוקים אחרים: מולדת, מיסגרת ממדי לכתית, לשון ותרבות.

אין פירוש הדבר שאין מקום לאנשים דתיים בחברה העברית. יש ויש. איש באמונתו יחיה, אך יש לכך תנאי ברור: שהוא מקבל כבסיס החיים-בצוותא את ההווה הלאומית, את המיסגרת הממלכתית, את מדינת-החוק הדמוקרטית. ומכאן: שלא ההווה הדתית היא הבסיס, ולא המיסגרת העדתית, ולא מדינת-ההלכה. פעם זה היה מובן מאליו.

למיסגרת לאומית כריאה אין כל בעיה של, נישואי תערובת" צרפתי נושא גרמניה, גרמני נושא צרפתיה. לפעמים מחליט הווג לחיות בגרמניה כגרמנים, לפעמים הוא מחליט לחיות בצרפת כצרפתים. התופעה היא תמיד שולית, מפני שרוב בני-אדם נוטים להינשא בתוך עםם. בגלל סיבות של תרבות ורקע, לשון וזהות.

כך היה גם באומה הישראלית הקדומה. אם בית המלכות היתה רות המואביה, שאחד מצאצאיה אמור להיות המשיח בבוא-העת.

הטענה כאילו רות המואביה, "התגירה", היא מגוחכת. כאשר אמרה רות לנעמי: "עמי עמי ואלוהיך אלוהי", לא ביטאה אלא את רוח הימים ההם והעמים ההם (והישראלים ככללם), שהאמינו כי לכל עם יש אלוהים משלו, המגן עליו מפני עמים אחרים ואלוהים אחרים.

רק אחרי שנולדה הדת היהודית, בגלות בבל, התעוררה בעיית נישואי-תערובת. עזרא, המחוקק הגדול של הדת החדשה, גירש את הנשים ה"נכריות" (שהיו בנות הארץ), מבלי לתת להן אפשרות "להתגיר". אחרי גלות-בבל, שהפכה את ישראלים ליהודים, בא הפרינציפ הדתי במקום הפרינציפ הלאומי, וכך נשאר עד ימי הרצל.

העדה היהודית מימי עזרא והלאה, לא דבקה בארץ, אלא חיתה ברובה המכריע בפזורה, ולא מאונס אלא מרצון. משום-כך היתה בה חשיבות כה רבה לאיסור נישואי תערובת. עדה מפוזרת, שבניה קשורים זה לזה רק בעבותות הדת, אינה יכולה להרשות לעצמה נישואין כאלה.

בדהגטו הנישא אשה מבנות-הארץ, ובת-הגטו הנישאת לבן-הארץ, אובדים לעדתם. מכאן היתה נגזרת הנרגשת, עד כדי כך שהורים ישבו "שיבעה" על בנות שנישאו לגוים."

מהסכה של הרצל היתה אמורה להיות הפוכה מזו של עזרא הסופר. היא ביקשה להפוך עדה ללאום, כשם שעזרא הפך לאום לעדה.

זאת היתה מהפכה כבירה. אך לא בן-לילה ניתן לשרש רגשות עמוקים, בלתי-מודעים, שהתגבשו במהלך הדורות. גם בשא ההתנגדות לדתיים, בימי הישוב, ישב אביו של עזר וייצמן "שיבעה" על אחותו, שנישאה לגיבור-מלחמה בריטי. וגם עזר עצמו ציין, בפרק מרגש בספרו, עד כמה זיעזע אותו מעשה האחות.

מה שמתרחש עכשו בקיבוצים מוכיח כי הרוח הצעיר אימץ לעצמו דפוסי-חיים לאומיים נורמאליים, אך שהדבר מועזע את האבות, ובעיקר את המוסדות והקומיסארים. הם מגיבים על "נישואי-תערובת" כפי שהגיבו אבות-אבותיהם בגטו של פשמישל ובקסבה של קובלנקה.

בנישואין אלה אין כל רע. הם תואמים את מהותה של הציונות, ומאשרים את תורתה.

לא "נישואי-תערובת" גורמים לירידה, אלא דווקא התפיסה הדתית, שהשתלטה על חיינו. מבחינה דתית, ניתן להיות יהודי טוב בכרוקלין ובברלין בדיוק כמו בכנימינה. ליהודים אין צורך במולדת, אלא למה לא להיות בכנימינה?

לכן, הבא נקדם בברכה את המתגדבים הזרים, ואם אחרים מהם רוצים להינשא כאן ולהצטרף לאומה שלנו, תברא עליהם ברכה כפולה.